

## บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การจัดการเชิงสถาบันและประสิทธิผลของการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา: กรณีศึกษา การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของประเทญี่ปุ่นและประเทศไทยต่อประเทศกัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม มีวัตถุประสงค์เพื่อ หนึ่ง ศึกษากระบวนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของญี่ปุ่นและไทยที่ให้แก่ประเทศลุ่มน้ำโขง 4 ประเทศ คือ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาเวียดนาม โดยเน้นที่ประเด็นการจัดการเชิงสถาบันและองค์กร สอง เพื่อที่จะเข้าใจถึงสาเหตุ /ปัจจัยที่เกื้อหนุน หรือขัดขวางประสิทธิผลของความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของผู้ให้ทั้งสองประเทศ ที่ให้แก่ประเทศผู้รับทั้งสี่ประเทศของลุ่มน้ำโขง และสาม เพื่อถอดบทเรียนของญี่ปุ่นในฐานะประเทศผู้ให้เดิม เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่ประเทศไทยที่เป็นประเทศผู้ให้รายใหม่ และกำลังแสวงหารูปแบบ-แนวทางในการให้ความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่ประสิทธิผลในประเทศผู้รับต่อไป โดยมีคำถามวิจัยที่สำคัญ คือ การจัดการเชิงสถาบันและองค์กรของทั้งสองประเทศมีผลต่อประสิทธิผลของความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยสนับสนุน หรือ ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรค ต่อการจัดการเชิงสถาบันและองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิผลของความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา โดยวิธีการศึกษาใช้ข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศผู้ให้และผู้รับ

ผลการศึกษาพบว่า ญี่ปุ่นและไทยมีการจัดการเชิงสถาบัน และองค์กรของการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาที่แตกต่างกันมาก ซึ่งมีผลต่อประสิทธิผลของความช่วยเหลือที่เกิดขึ้นในประเทศผู้รับ โดยที่ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดการเชิงสถาบันไม่ว่าจะเป็นในด้านการสนับสนุน หรือเป็นอุปสรรคก็คือ เจตนาารมณ์ทางการเมืองของทั้งฝ่ายผู้ให้และผู้รับ ความต้องการในการให้ความช่วยเหลือ ความต้องการในการรับความช่วยเหลือของฝ่ายผู้รับ และความต้องการในการพัฒนาประเทศของฝ่ายผู้รับ

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ประเทศไทย ซึ่งได้จากการถอดบทเรียนของประเทศญี่ปุ่นก็คือ การจัดการเชิงสถาบัน และองค์กรที่เป็นระบบ ชัดเจน จะเป็นสิ่งที่ช่วยในการกำกับทิศทางของการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของประเทศผู้ให้ให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลของความช่วยเหลือในประเทศผู้รับ ในเวลาเดียวกัน การจัดการองค์กรที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทั้งที่อยู่ในประเทศผู้ให้ (สำนักงานกลาง) และในประเทศผู้รับ (สำนักงานในต่างประเทศ) ที่มีลักษณะเป็นเอกภาพและแบ่งสรรหน้าที่และความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจนระหว่างหน่วยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยทำให้กระบวนการให้ความช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลในประเทศผู้รับตามมา ดังนั้น ประเทศไทยควรที่จะปรับการจัดการเชิงสถาบันและองค์กรของการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของตนให้ไปในลักษณะและทิศทางดังกล่าว เพื่อให้กระบวนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของไทยเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

## Abstract

The study titled “The Institutional Arrangement and Aid Effectiveness: The case study of Japan’s and Thailand’s aid provision in CLMV” aims to, firstly, study Japan’s and Thailand’s aid provision process in Mekong countries, namely, Cambodia, Lao PDR, Myanmar, and Vietnam; secondly, to understand the factors that contribute to effectiveness of Japan’s and Thailand’s aid in 4 recipient countries; and thirdly, to draw the lesson learned from Japanese experience of being donor and provide policy recommendation to Thailand as an emerging donor looking for the best practice.

There are 2 research questions, namely, first, what is the institutional and organizational arrangement of Japan’s and Thailand’s aid provision?; and second, what are factors that contribute to effectiveness of Japan’s and Thailand’s aid provision and development projects to 4 recipient countries in Mekong region? Data is collected by documentary research and field work in 4 recipient countries, and is analyzed by an approach of institutionalism as well as a concept and indicators of aid effectiveness set by OECD.

The result of the study shows that with the different institutional and organizational arrangement, Japan’s and Thailand’s aid effectiveness in recipient countries is different. Put it simply, Japan’s aid provision process is more efficient which leads to aid effectiveness. The factors that contribute to effective Japan’s and Thailand’s aid provision and development projects are firstly, the political will of both sides, secondly, the consent of both sides regarding aid provision and reception; and lastly, the need for development aid from recipient side.

Regarding the policy recommendation for Thailand, as it is found out from Japan’s experiences that the clear, systematic, and unified institutional and organizational arrangement is the key element for success, the government should improve the institution, and re-structure the organization involved in this policy. In addition, to facilitate and strengthen the function of TICA and NEDA in neighboring countries, the government should consider the possibility to open overseas offices in some recipient countries.